

ELS MALNOMS EN L'OBRA DE JOAQUIM MARTÍ I GADEA

Consol ESPINÓS i FERRÀNDIZ

INTRODUCCIÓ

La riquesa folklòrica en l'obra d'en Joaquim Martí i Gadea és d'un valor inestimable i per comprovar-ho no cal sinó apropar-se a ella i, com don Francisco Rodríguez Marín¹, Jordi Colomina^{1bis} i altres, quedar-ne admirat.

En el camp de l'onomàstica no ho és menys. Així per realitzar aquest treball hem utilitzat dues de les seues obres: *Burrimaquia Alicantina* i *Tipos d'espardenya i sabata*. En la primera, molt breu, es fa referència a persones conegudes de Balones i d'altres pobles del voltant; en la segona, pòstuma, se'ns conta la història de tots els residents de Balones i alguns de Gorga durant el segle XIX, preferentment la segona meitat², com hem pogut constatar en el present treball.

Com en tot tipus de comunitat reduïda, en aquest poble, Balones, tothom és conegut i caracteritzat, i aquesta diferenciació en malnoms, renoms, etc., és una aportació més d'en Joaquim Martí i Gadea, el qual arreplega de la realitat i ens proporciona la informació directa de com vivien, pensaven, lluitaven i gaudien els nostres avantpassats, habitants del seu poble natal i nostre, tot permetent-nos penetrar en la seua ànima i comprendre-la. D'aquí la singularitat del contingut del llibre en el qual tots són protagonistes: rics i pobres, homes i dones, joves i vells, sense cap tipus de discriminació i on cadascú és qui pareix.

Balones és un poble petit de la muntanya nord alicantina que pertany a la comarca de l'Alcoià-Comtat i forma part de la Vall de Seta. Si en l'actualitat té al voltant de dos-cents habitants, aleshores n'hi havia més del doble, com deduïm pel nombre dels malnoms esbrinats i d'altres informacions obtingudes.

Ens servim de les dues obres de Martí i Gadea ja esmentades per extraure els malnoms, renoms, sobrenoms i llinatges que hi apareixen referits als habitants de Balones i d'altres pobles veïns durant el segle XIX i que reflecteixen llur realitat en la vida quotidiana. Alguns d'aquests mots encara són vius al poble amb una vitalitat de més de cent anys, altres tan sols es recorden o han estat substituïts i la resta han desaparegut.

---

(1) Domínguez Moltó, A.: *Martí Gadea, su vida y su obra*. Alicante, 1981.

(1bis) Vull expressar el meu agraïment a Jordi Colomina, per les seues orientacions i ajuda.

(2) Martí i Gadea, J.: *Tipos d'espardenya y sabata*. Alicante, 1981.

Ens interessa sobremanera l'origen dels malnoms que dona l'autor en alguns casos, d'altres només fem la transcripció. Com diu Moreu-Rey³ és evident la complexitat del problema que suposa esbrinar-ne la gènesi; tanmateix, estudiarem els que hi apareixen. La disposició que seguirem és alfabètica perquè s'adiu millor amb el propòsit del treball, d'extraure els malnoms tot ordenant-los i descobrir un aspecte més de l'obra d'aquest autor, amb la profusió de notícies sobre una comunitat caracteritzada en els seus habitants⁴.

CLASIFICACIÓ ALFABÈTICA

- Abogà, Carletes de l'* (162) TE.
Agèm, Pèp l' —Atxem— (161) TE, «...y li tragueren eixe malnòm pel seu modo especial d'escobrar o esternudar».
Agra, Quiqueta l' (103) TE.
Agüir, Sènto l' (55) TE, «...y tenia eixe llinyage».
Albèrca, Pèp de l', de l'Abdet (112) TE.
Albòrges, casa (113) TE.
Ambira, Pèp de l' (31) TE.
Ana, Els de (14) BA.
Angela, Blay d' (79) TE.
Abuela, Pepeta l' (67) TE.
Apedaçada, Catalina de la Fonteta l' (59) TE, «...díen per los rodals blancs que tenia en la cara».
Apòstol, L' (14) BA.
Aranya, Llahuisset (72) TE.
As d'Espases, Bernat (72) TE.
Aspra, Quiqueta l' (103) TE, «...li díen tots, y qu'era en tot filla de sa mare», la Burra.
- Ballester, el tío Quico* (85) TE, «Eixe era el llinyage».
Ballester, Guisabel del Cabreròt la (18) TE.
Barber Martineç, El (165) TE.
Barber, Rodrigo el (138) TE.
Barber, Batiste el (86) TE.
- Barretes, el tío* (21-76-138) TE.
Batano de Xixona (15) TE.
Batista de Cocentayna (37) TE.
Batistòles (12) BA. No documentat al DCVB ni al DMG. L'opinió general és que prové de Batiste.
Batòl, Batiste (41) TE, «...li díen a este baloner, perque segurament eixe era el nòm de son pare, si be simplificat pel pòble y convertit en sobrenòm».
Batoleta, Riteta de Batòl (41) TE.
Bavòs, El (13) BA.
Beate de Billena (14) BA.
Bellver o Belver (92-94) TE.
Benifato, Pèp (76) TE.
Besó, El (13) BA.
Billener, Quico el (69) TE.
Billenera, Pepa la (69) TE.
Blanca, Quica la (82) TE.
Blanch d'Espinós (38) TE.
Blanch de Juan (17) BA, «liu díen perque ho era, y en tot y en això li sabia pròu mal que liu digueren», TE (121) «ja que sempre fon blanch y ros».
Blanes, Pèp de (27) TE.
Blay d'Àngela (23) TE.
Blay de Billena (14) BA.
Blay, senyor (155) TE.

(3) Moreu-Rey, E.: *Renoms, motius, malnoms i noms de casa*, Ed. Millà, Barcelona, 1981, p. 25.

(4) Si la primera intenció fou la d'actualitzar l'escriptura de Martí i Gadea, després convièrem d'opinió perquè ens semblava que restàvem naturalitat i gràcia a les seues explicacions i enraonaments. Així mateix hom pot observar la seua concepció de l'ortografia encara que siga superficialment. Queda, doncs, la llengua com ell l'escrigué i únicament hem fet transcripció a l'ortografia actual d'aquells mots que podien resultar dubtosos i que es conserven en la parla del poble als nostres dies. També hem respectat la seua accentuació.

Per tal de donar una referència exacta de la procedència dels mots hem utilitzat les abreviatures següents amb llurs pàgines corresponents:

TE = *Tipus d'espardenya y sabata*, Alacant, 1981.

BA = *Burrinàquia Alicantina*, València, 1904.

DCVB = *Diccionari Català-Valencià-Baleari*.

DMG = *Diccionari de Martí i Gadea*, València, 1891.

Bolinja, La —Bolinxa— (15) TE.
Bombo, Tomasa y (120-121) TE, «La vaca de Francisca de Juán, que tenia més carn damunt qu'un parell de bòus».
Boquera, Pèp Segura (116) TE, «perque tenia la boca com una saria de gran».
Borreguera, Francisca la (90) TE.
Borrull, el tío Tòni (31) TE.
Borrull, Quiqueta del (927) TE, «...li dién tots per ser naneta y la més vanitosa de la casa».
Bòschs d'Ondara (122) TE.
Botifarró (13) BA.
Botijós, El (14) BA.
Botijosa de Cárlos (76) TE.
Bovo, de l'Aguçil Cabeça (141) TE.
Bovo, Sènto el (42) TE, «...Tan simple, que primer va morir que sabé parlar. Este tròç de carn batejà era de lo més benigne y benaventurat que per así s'ha conegut».
Brillante, El (31) TE, «li tragueren de mal nòm també el Brillante perque repetia molt eixe nòm».
Burra, Quicota del Sastre la (102) TE, «coneguda per la Burra de desficaciá qu'era,... d'u geniòt molt fort y descocá en lo parlar».
Burraço, Batistet del (141) TE.
Burraso, El (12) BA.

Cabeça (12) BA.
Cabielo de Blanes, El tío (59) TE. Segurament prové de Gabriel.
Cabielet (64) TE.
Cabreròt, El (18-58) TE.
Caganiu, Tonet el (66) TE.
Cagarruta, Quiquet (105) TE.
Cajarrop —Catxarrop— (30) TE.
Cajorra, Encarnació la —Catxorra— (15-38) TE.
Cajorro, El tío —Catxorro— (37) TE, «li tragueren eixe sobrenòm per haber naixcut son pare ó éll molt gròsos y robust».
Cajorret, El (57) TE.
Calar, Pasqual de (86) TE.
Calderon, El tío (36) TE.
Calvo de Beniarrés (96) TE.
Calvo de Gòrga (67) TE.
Camana, Pèp Carlos (66) TE, «li tragueren C. perque sempre en portava una á la cintura

quan eixia fòra». Segurament es tracta del mof canana.
Camba, el tío (52) TE.
Cames Vanes, Pèp (115) TE.
Cameta, el tío; Pèp Ferrandis (45-71) TE, «se li tragué el sobrenòm perque se li quedá una cama més prima que l'atra».
Cameta, Sènto de (103) TE.
Canana, (13) RA.
Cantó, el (12) BA.
Canyòlo, El tío (162) TE.
Capità, Llahuisset el (72) TE.
Caraja, el tío —Caratxa— (20) TE. No documentat al DMG; al DCVB trobem *caratge* 'aspecte de la cara', del qual podria provenir.
Carjano, El pare (153) TE.
Carjano, Toni —Carxano— (154) TE.
Carlos, Gimo y Pèp (66) TE.
Carròja, la —Carrotxa— (94) TE.
Cassaor, Tòni el (15) TE.
Catarrós de Quatretondeta, el (27) BA, «Li se feu una vehueta de máixquera de resultes d'una enfermetat, y d'ahi el tráureli este mal nòm».
Catí, El (13) BA.
Catinet, Tomaset (51) TE.
Cego, Vicent el (70) TE.
Cèl de Fageca, el (14) BA.
Cirera, Salvador (26) TE.
Clara de Quatretondeta, casa (14) BA.
Cogullá, Tomás la (66) TE.
Cogullada (13) BA.
Coixo, Bernat el (72) TE.
Coláu, el tío (26) TE.
Colauet, el (26) TE.
Colom de Billena, el (13) BA.
Còll del Cego (64) TE.
Conilla, Cabielo, el tío (63) TE, «Al que segurament li vingué eixe mal nòm de sa mare ó s'abuella, tal vòlta de tan paridores que serien l'una y l'atra».
Contrabandiste, el (67) TE.
Conyo, Pèp (69) TE.
Coro de Billena, el (13) BA.
Cota, Tòni Martí y Ferrandiç la (16) TE, «y li tragueren eixe mal nòm, per ser ell, segons contava nom pare, molt afectat, siguent jove, á raspar la guitarra y tocar eixe fandanguet».

Cota, Gimo de la (86) TE, «heretá eixe mòt de son pare, com una glòria de la qu'es devania, al que per la sehua talla, que pegava en baixeta li dién sempre tots Gimet de la Cota».

Cotero, Gimet (86) TE.

Coteta, Gimet (86) TE.

Cotidoro (116) TE.

Coyxa de Gostantí, la (87) TE.

Cristo de Fageca, el (14) BA.

Cuana, la (70) TE.

Cuanete, el tío (60) TE.

Cuarteró, El (26) TE.

Cuarterona, Mariana la (79) TE.

Cuerpo de verdades (82) TE, «de tan mentirós qu'era li tragueren cuerpo de verdades y quant contaven una còsa no més en saber que l'havia dita éll, ja era pròu pa que mengú la creguera».

Çamba, el tío (31) TE.

Delicá de Gandia, la (63) TE, «á la que per ser tan fetillera li tragueren...»

Delmer de Catamarruch (38) TE.

Desacát, el tío (165) TE.

Desnasat, Llorens del (34) TE, «Així el nomenaven a éste hòme, perque segurament á son pare li faltava el nas ó el tenia molt jato».

Desnatat, Llorenç del (30) TE.

Dones, Batiste de les (133) TE, «com tenia el gènit tan pacífich y bondadós, y un parlar tan melós y çalamér les dònens estáven embabucáes y algunes sempre teníen quefer y ganes de gastar convèrsa en éll, y per això li tragueren aquell sobrenòm tan significatíu».

Dorotea, Batiste de (132) TE.

Dotor de Gòrga, el (45) TE.

Enfitá, la (67) TE, «perque sempre estava clòch y piu y fent un gran reguiny».

Esmeralda de Quatretondeta (14) BA.

Esteve, el tío Vicènt (40) TE.

Estudiant, Gimo de Calar l' (72) TE.

Fege blanch, Quico (68) TE.

Ferri, Pepet de (119) TE.

Fesa, la (12) BA.

Fiè de Fejos, Gimo (46) TE, «fon molts anys secretari d'este Ajuntament ó fiél de fejos com

entonces dién encara, y de ahí el quedàrlise eixe nòm».

Figero d'Alcoy, El (32) TE.

Flaret, El tío (72) TE, «li tragueren el sobre-nòm d'haverlo vestit d'hàbit quant era giquet».

Flatosa, Pepa (66) TE.

Florido, Quico el (34) TE.

Florit, el (159) TE.

Fluista de Cocentina, la (33) TE.

Fonteta, Tòni de la (74) TE.

Fòrça, Pèp de la (108) TE.

Forn, els del (14) BA.

Forriol de Famorca, el (14) BA.

Fosero, Vicènt el (70) TE.

Francés, Gracia de (70) TE.

Francés, Pèp Segura (116) TE, «perqu'així li dién á so páre».

Franet, Pepet de Ferri (121) TE.

Frare, el tío Pèp el (89) TE, «per haverlo vestit d'hàbit sent giquet».

Frau de Benimassòt (14) BA.

Fuster, el (48) TE.

Gajó, el tío —Gatxó— (54) TE.

Gajona, la tía Angela la (54) TE.

Garibaldí, Vicènt Moltó (126) TE, «En próva de les sehues ínfules, la tirava de lliberlòt, congraciantse de qu'havia recorregut totes les grades d'eixe partit, li tragueren G.».

Gat de Carçola, el (32-52-80) TE.

Gatet, El (170) TE, «els ulls pròpiament de gat, que per això crech que li tragueren eixe sobrenòm».

Gènna, Quiquet (105) TE.

Genis, Pèp de (153) TE.

Gepa, Pèp (94) TE.

Gepeta y collet (60) TE, «éll baixet, en una gran gepa davant, els muscles eixits y el còll molt estacat, com á que li tragueren gepeta y collet de mal nòm».

Gijo de Quatretondeta —Xitxo— (14) BA.

Gil de Quatretondeta (14) BA.

Gingilla —Xinxilla— (35) BA, «Este mal nòm lil tragueren per sembrarli á un aguacil que vivia en lo Maset de Tollos».

Giquillo, el —Xiquillo— (14) BA.

Gordet, el (19) TE.

Gordetes, Maria y Angela les (83) TE.

Gorra, Gimo (26) TE.
Gorrina, Quico de la (95) TE.
Gròch, Sènto el (32) TE.
Guablero de Gòrga (54) TE.
Gual-la, Juan de la Gorrina (70) TE.
Guitarró (12) BA.
Gustantí, Jogím de (87) TE.

Hermano Marín, l' (157) TE.

Infant, El tío Pèp del (29) TE.
Infanta (30) TE.

Jaleta, Anquelineta de Jaume la —Xaleta—
(34) TE.

Jalvano —Xalvano— (61) TE.,

Jamèla —Xamela— (106) TE.

Jáquera —Xàquera— (13) BA.

Jarandel de Quatretondeta —Xarandel— (14)
BA.

Jarníu de Billena —Xarniu— (23) TE.

Jato —Xato— Jaume (66) TE.

Jocolatero de Cocentina, Rafèl del
—Xocolatero— (144) TE.

Liro, El (80) TE.

Llana, María (70) TE.

Llantier, Miquèl (41) TE.

Llebrot, el tío (72) TE, «mamantse sempre bona vida y no pensant may més qu'en divertir-se pròu corrent festes, juant á pilòta y jarrant en giques, que per això li tragueren el sobrenòm».

Llepaculs (107) TE, «pero era tan coquero y tan gitano qu'en tots estava bé, puix tenia l'habilitat de lleparlos el c... á uns y atres, me-reixent per això el sobrenòm».

Llòca, Pepa la (69) TE.

Lluent de Benilloba, el (163) TE.

Madalena, El tío Jaume de (64) TE.

Madur, Vicent Vilaplana el tío (70) TE.

Madura, la (70) TE.

Maduret, el (70) TE.

Madureta, la (69) TE.

Maldeventre, Gimet del (110), TE «per estar sempre malaltós dasta que morí ben jove».

Manco de Marignacia, el (34) BA.

Manera, la tía (58) TE.

Manereta, la (58) TE.

Manero, Gimo (58) TE.

Mare de Déu de les Angusties, la tía Taudoru (61) TE, «ella sempre parlava ó cridant com una desenfrená ó plorant y gemecant, fent una cara tan trista y tan lleja, que no li se podia mirar, y per això li tragueren...».

Márfega, Quica (41) TE.

Marica, El Itío (156) TE.

Marignacia de Quatretondeta (14) TE.

Marro de Beniarrés, lo (72) TE.

Martíns de Billena, els (13) BA.

Masets de Tollos, els germans dels (14) BA.

Masiá de la viuda (114) TE.

Mastèch, el (12) BA.

Mayor de Polop (96) TE.

Meler, el Catinet del (127) TE, «perqu'era de la garra curta».

Meler, Tomás del (51) TE, «el seu mòt degut á les mòltes colmenes que sense ducte tenien els seus pares y ahuelos».

Menescal, Maria del (105) TE.

Menestral, el tío Gimo del (76) TE.

Menjatorqudes, Sènto (32) TE, «com li diuen tots, per haver tengut eixe vici».

Menuda, la tía Quica la (31) TE, «de tan su-tileta qu'era».

Mestre, El tío (155) TE, «es coneixia qu'havia estudiat algo sent gich, per les moltes lle-tiníes que tirava á lo millor, tenint també pròu de dotor de secá».

Mig hòme, la María (67) TE, «creguda quant era giqueta qu'era hòme, li digué á sa mare que li fera uns çarahuells, perque els brians se li entrevesaven entre les cames y no la deixaven cavar».

Mildo (152) TE.

Miliciá de Tollos, el (14) BA.

Minsa de Plá, la (65) TE.

Miracielos, Llahuís Martí (80) TE, «li tragueren eixe sobrenòm perque á lo millor es quedava en los dos ulls blanchs y mirant al cèl».

Mixinòt, Maciá de la viuda (44) TE.

Mocadors de Billena (14) BA.

Mocós, el (13) BA.

Mol-le, el (67) TE.

- Molina, La* (15) TE.
Mollà de Quatretondeta (22) BA.
Montes, Salvador del Pou (129) TE, «per lo flatós y pronte de gènit qu'era».
Morena, Quica del Meler (51) TE, «com li diem tots de negra y fumá qu'era».
Mosca, María de la (69) TE.
Mosorombo, Sènto (68) TE. Mot no documentat al DCVB ni al DMG. Al poble s'entén per aquest nom la persona callada que fa el «sorro» quan li parlen y no contesta, cabut, que no té ganes de parlar.
Mula, Quica del Sastre la (74) TE.
Mulaltet, Pepet de Ferri (121) TE.
Mustajuda, Sènta la (92) TE.
- Nap de Billena, El* (13) BA.
Negre, Batiste el (89) TE.
Negre de Blanes, el tío (28) TE, «de tan pujat qu'era de color».
Negret de Juán, el (120) TE.
Nina, la tía Antoyna la (25) TE.
Niu, Gimo Ferrandiç el tío (24) TE.
Noé, El tío Vallés (104) TE, «y de vellet qu'era ja y de blanquet que tenia tot lo cap, li tragueren Noé».
Notari Lloret (158) TE.
Nyinyo, el (54) TE.
Nyora, la tía (18) TE.
- Obrer, el tío* (55) TE.
Ofrècia de Billena (14) BA.
Olivares, el tío (15-19-39) TE.
Olm, la povila del (51) TE.
Olmo, Quica del (127) TE.
- Paloma, el tío Jordi* (110) TE.
Palleta y Garita, Batiste el Sastre (102) TE, «y li tragueren de sobre nòm... perque casi sempre tenia eixos vocablos en la boca».
Panja —panxa— (159) TE.
Panno, el (13) BA.
Pantorrilla, Gimo de Ròch (76) TE.
Parda, Mariana la (27) TE, «de tan negra qu'era li tragueren la Parda».
Parda, Dolores la (78) TE, «nomenada la Parda de morenòta qu'era».
Pardal, Pasqual de Calar (86) TE.
- Pardalí, Pepa del* (105) TE.
Pardalí de Fageca, el (14) BA.
Pardo, Felip del (72) TE.
Pare Antoni de Beniafé (62) TE.
Pare Carlos, el (62) TE.
Pare Jaume Bataller (132) TE.
Pare Jogim, el (29) TE.
Paresant, el (14) BA.
Paseques (54) TE.
Pasquala de Jordi (16) TE.
Pasta, Anquelina (66) TE.
Pastanaga, el tío Ferri (95) TE, «perque li semblava a un dolçayner de Callosa, qu'estava batejat aixina».
Patarra, Pèp (70) TE.
Patòt del forn (14) BA.
Patrò, el (12) BA.
Pauno (132) TE.
Pavordi, Mosén Geròni el (23) TE.
Pelao, el (17) TE.
Penayte, el tío Quico (79) TE, «fill de Penayla, d'ahon li venia eix mot».
Pèpot (40) TE.
Perdala, la (607) TE.
Perelló, Pèp del (110) TE.
Perellonet (110) TE.
Pericana, Gostantina (72). Mot no documentat al DCVB ni al DMG. Actualment s'entén per pericana un menjar condimentat a base d'elements torrats i espençats. Segurament li tragueren el mot perque li agradaven o sabia fer les pericanes.
Perritá, Batiste del Ròig el (50) TE.
Perritana, la tía (49) TE.
Pesich de Gòrga (144) TE.
Pèt de Francés, el tío (62) TE.
Peta, Pepa (397) TE.
Piedades (66) TE «de bona dòna».
Pijòch, Sènto (69) TE.
Pintat, Gimo el (76) TE.
Pipantero, Batiste Vilaplana (131) TE, «y li tragueren eixe mòt pel jòch de l'anca á qu'era molt aficionat siguent gich, aludint á certa figura pintá en lo taulero d'aquell jòch, á la que dién que li semblava éll».
Pla, Batiste (23) TE.
Plaça, la (14) BA.
Planelles, Vicènt (105-135) TE, «Es feha en

tots y en tots la gastava, y de tant qu'es preava pera parlar, tot eren botiges y cánters, gastant per a dir una cosa més romansos que les dones, y per això Masiá de la Viuda, qu'era batejaor, li va traure el mal nòm referit».

Planes, Sènto de (130) TE.

Planiste, Llahuïset (72) TE.

Plegapardals, Quico (41) TE.

Poca sangre, Blay (115) TE.

Pòlit (22) TE.

Polsera (163) TE, «sobrenòm que tenia de son pare y qu'ell heretà com á fill, sobre no deixarse ja les polseres tan llargues com aquell».

Pou, Batiste del (72) TE.

Prunes, el tío (54) TE.

Pohuero de Cèla (96) TE.

Quartelero d'Alcoy, el (96) TE.

Quarteró, el (13) BA.

Quèla, la tía (93) TE.

Quenerosa, la (110) TE.

Quesusa del Patró (50) TE.

Quicòta, la tía (52-103) TE.

Quino (102) TE.

Racó, familia del (14) BA.

Recordí, el (14) BA. Mot no documentat al DCVB ni al DMG. A Balones el nom de *recordí* s'aplica al xiquet nascut quan sa mare és major i ja no n'espera. També al corder concebut en la quarantena de l'ovella, per la qual cosa aquesta parix dues vegades en un any.

Redó, el (12) BA.

Regal, Gimo del (28) TE.

Regalet, Pepet (44) TE.

Regals, Pèp i Gimo els dos (44) TE.

Retor Domingo, el (166) TE.

Retor Gingilla, el (148) TE.

Retor Monçó, el (124) TE.

Retor Simó (136) TE.

Retora, Casa la (89) TE, «eixem nòm li donàren segurament per haver estat servint algun retor o capellá, pasant á ser vincle d'esta familia».

Retoret, Pèp el (90) TE.

Rey de Billena, el (13) BA.

Rihuet, el (12) BA.

Rihuela, la tía (163) TE.

Ròch, Batiste y Pèp de (64) TE.

Roesques, el tío (156) TE.

Ròig de Llahuís (41) TE.

Ròja, la tía (29) TE.

Rojet, Batòl el (41) TE.

Romera, la tía Rosa del Patró (83) TE.

Romero, el (83) TE.

Ronga, Felip Segura el tío (21) TE.

Ros de Fageca, el (14) BA.

Roset de Benilloba, el (123) TE.

Rull, Rafèl (66) TE.

Sabre, el tío (160) TE.

Saca, la (37) TE.

Salats, Blay y Tòni els (156) TE, «Segurament els tragueren eixe mòt per lo templá y buens moços qu'eren jóvens, siguent encara dels que's deixaven patilles y paraven molt tesos, puix es coneix qu'havien acaját pòch al llom».

Salera, Pepa la tía (57) TE.

Samba (13) BA.

Sanano (12) BA.

Sastre, Batiste (102) TE, «que dién, perque segurament son pare tenia eixe ofici».

Sech, el (14) BA.

Sempèra (14) BA.

Sencio (128) TE.

Sequet (26) BA.

Sirera, Salvador del Niu (110) TE.

Siso (144) TE.

Sitala (13) BA.

Soletaria, Francisca (115) TE.

Sompo de Cocentayna, lo (33) TE.

Sopero, el tío Jordi (110) TE, «li tragueren de mal nòm Paloma y el Sopero puix sempre li agradava ferse en los richs, perque d'ells dia que se li podia apegar alguna còsa y dels pòbres tot lo més algun poll».

Sorell, Tomás de Taudora (39) TE.

Sort, el (59) TE.

Sòu, el (168) TE.

Tana, Pèp Segura (116) TE, «li tragueren el mal nòm de Tana segurament perque sa mare tenia el nòm de Gaetana».

Tánes (42) TE.

Tararull-la (13) BA. Mot no documentat al

DCVB NI AL DMG. Actualment se li diu a un que està *tararul·la* quan ha perdut el coixeiment.

Tardá, Llahuis del (92) TE.

Taudora, la tía (60) TE.

Teadoro (116) TE.

Teuda, Nàcio de la (77-114) TE.

Terrades el tío Jordi (109) TE, «Tenía el llienyage Terrades».

Tesaro, Batiste (66) TE. Mot no documentat al DCVB ni al DMG. Actualment se li diu *Tesaro* a qui no fa cas de res, ni escolta ningú.

Tivero de Benimassot (14) BA.

Tòfol d'Almudaina (96) TE.

Tomaca, la (37) TE.

Tomaquero, el (169) TE.

Tonto del Regal, Sènto (33) TE.

Tordillo de Francés, el (76) TE, «y per tindre casi dende ben gich tot el cabell del cap blanch com la neu, li tragueren eixe sobrenòm».

Torregròsa, Pepòt (90-117) TE, «de gròs qu'estava».

Torriél de Famorca (94) TE.

Tòrt del Cego, el (60) TE, «Estava tòrt y al entrar en temps no més s'ivéa un poquet del atre ull, perdent al últim la vist per complet. Segurament son pare ja estava cego, y d'ahí

el nomenar-lo així».

Tòrt del Fuster, el tío Vicente Puig (68) TE.

Tòrt del olm, Quico Martí el (20) TE.

Tostó (70) TE.

Tuviano, Quico (81) TE, «el mòt que tenia era el nòm de son pare, nomenat Juliá pero que la gent el pronunciava mal».

Tuvianet. Tomaset (82) TE.

Ullets, el tío (45) TE.

Ulls cluchs, Batiste (66) TE.

Ulls paputs, Guenerosa de Jòrdi (26) TE, «de tan farts y plens de llaganyes qu'els tenia sempre en los últims anys».

Urbano, Tomás I' (51) TE.

Vallés, Quico Ferrando el tío (104) TE.

Valleset, Pepet (106) TE.

Venturo, el tío (39) TE.

Vell, el tío (169) TE.

Vellela, Pepeta la (105) TE.

Vermell, Juan del (35) TE, «huapo moço, alt, ròig y ben format».

Viçcaya, L'Alecandra (67) TE.

Vinsa, Pèp de la (69) TE.

Viuda, el tío Pèp de la (32) TE, «El sobrenòm de Viuda seguix encara com a vincle de familia á tots els descendents d'ella».